

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

2 Quid sit magnanimitas, & qui eius actus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

pernaturalem supponit, & prudentia supernaturali vt regula vitur. Hæc eadem sustinet, quia decet Christianum, crucis Christi cultore, immortalitatis candidatum, &c. Etsi enim istæ fortitudines circa eadem pericula & circa easdem passiones moderandas, ac proinde circa eadem obiecta versentur; tamen non eandem prorsus rationem formalem in illis spectant. vnde nec ob eandem causam ad suas functiones mouentur, sed ob diuersam, & affectibus planè diuersis. qua ratione etiam in fortitudine naturali discrimen specificum fortasse inuenire possit.

² *Partes integrantes* vocat, non ex quibus ipse habitus intrinsecè coalescat, sed quæ necessariae ad integrum fortitudinis officium.

Potentiales verò, quæ virtutem fortitudinis in materia minùs difficili imitantur. Porrò huiusmodi partes quatuor numerantur à D. Augustino l. 8. qq. q. 31. ex Cicerone: *Fortitudo*, inquit, est *considerata periculorum susceptio, & laborum permissio, cuius partes magnificentia, fidentia, patientia, perseverantia*; quod D. Thomas optimè declarat q. 128. art. vnicò in corp. & ad 5.

Esse quas partes fortitudinis.

Officium enim fortitudinis in duobus situm est; in *aggrediendo* & in *sustinendo*. Ad *aggrediendum* autem dgo requiruntur. Primò, Promptitudo animi ad periculum suscipiendum: hanc præstat *fidentia*; qui enim confidit se malum imminens superaturum, facillè periculum suscipit. Secundò, Strenuitas in executione; hanc tribuit *magnificentia*, quæ, teste D. Augustino ex Cicerone, est rerum *magnarum & excelzarum*, cum animi *ampla quadam & splendida propositione, cogitatio & administratio*. Itaque hæc duæ virtutes, quatenus versantur in periculis mortis, sunt partes integrantes fortitudinis, concurrentes ad actum aggressionis.

Similiter ad sustinendum, qui est alter fortitudinis actus, duo requiruntur. Primum est, Ne animus difficultate & asperitate malorum frangatur. ad hoc valet *patientia*, quæ tristitias & dolores moderatur; animusque continet ne hisce passionibus victus, à recto & decore decidat.

Alterum est, Ne diuturnitate malorum fatiscens, cæpta bona abrumpat & desinat; & ad hoc est *perseuerantia*: quo nomine hic intelligimus non eam, quæ est iustitiæ vtque ad finem continuatio, sed propositum durantibus malis in cæpto perseverandi.

³ *Quo modo sint integrantes.* Ex his patet, qua ratione hæc quatuor virtutes dicantur partes *integrantes* fortitudinis; nimirum si considerentur vt versantur in propria fortitudinis materia, id est, in periculis mortis; sic enim ad integrum illius officium concurrunt, suntque veluti quædam illius membra.

Quo modo potentiales. Si verò spectentur in aliis quibusdam materiis minùs difficilibus, dicentur partes fortitudinis *potentiales*, quia fortitudinem imitantur, licet eius perfectionem non assequantur. vide suprà c. 46. dub. 1. Sic *fidentia* est virtus, quæ in aliis rebus difficilibus extra pericula mortis, promptum animum præstat; *magnificentia*, quæ talia splendide exequitur; *patientia*, quæ tales difficultates tolerat; *perseuerantia*, quæ in finem in illis perdurat.

⁴ *Reducuntur ad supradicta.* Notandum est Primò, Prædictis partibus fortitudinis tres alias adici à Macrobio lib. 1. in somnium Scipionis; *magnanimitatem, securitatem, & constantiam*. Verùm magnanimitas & securitas

sub *fidentia* possunt comprehendi; *fidentia* enim continet credulitatem mali superandi vel boni consequendi, & spem conficiendi. vtrumque parit *magnanimitas*: facit enim, vt id quod arduum est, videatur confici posse, & simul eius desiderium iniicit.

Securitas est perfectio quædam *fidentia*; excludens timorem & anxiam curam. tunc enim securus est animus, quando ita confidit, vt non amplius timeat vinci à malo, vel excidere à bono; item quando malum est superatum.

Constantia ad perseverantiam pertinet, quid enim est aliud *perseuerantia* quàm *constantia* vtque in finem? Eodem pertinet *longanimitas*, quæ ob mali diuturnitatem non finit animum à recto desciscere.

Notandum Secundò, Non omnes prædictas partes esse virtutes distinctas, sed satis esse vt sint actus distincti: eiusdem enim habitus est, præbere se magnanimum & confidentem in periculis, & securum absque anxietate. Item eiusdem virtutis est, efficere patientem, constantem, longanimem & perseverantem.

⁵ *Non sunt omnes distincti habitus.*

Cetera vide apud D. Thomam in Respons. ad 6. vbi corruptè in multis exemplaribus legitur *lenia pro lenia*, Græcè *ληνία*; quod non patientiam aut tolerantiam, sed animi confidentiam & promptam audaciam significat. Plerumque accipitur in bonum; aliquando etiam in malum, vt ex Græcis Auctoribus constat. hinc *ληνίας* vir strenuus & animo confidenti, quod est virtutis; vel etiam præfidentii, quod est vitij.

DVBITATIO II.

Quid sit magnanimitas, & qui eius actus.

Diuus Thomas quæst. 129.

Magnanimitas, seu magnitudo animi, Græcè *μεγαλοψυχία*, est virtus ad opera magna & heroica in omni virtutū genere inclinans. Magnus enim dicitur animus, qui ad magna adspirat, eaq; sola æstimat & cogitat, parua negligit vel despicit. ex affectu enim & studio rerum magnarum vel paruarum, animus magnus vel paruus dicitur. nihil autem verè magnum in rebus humanis, præter virtutem, quæ sola est hominis bonum, & ornamentum quæ homo est, animum perficiens, & æternum permanens, æternamque vitam concilians: cetera omnia, vt diuitiæ, voluptates, honores huius mundi, parui sunt momenti, vt pore ad vitam istam corporalem dumtaxat & temporalem pertinentia. Et quamuis omnia virtutum opera ad res temporales collata magna sint bona; tamen non omnia in suo genere sunt magna vel ardua; sunt enim *minora & maiora*, facilia & difficilia. propriè autem dicuntur *magna*, quæ in singulis virtutum generibus magna seu ardua censentur, magnoque honore sunt digna; vt sunt magna abstinentiæ, magna vitæ austeritas, magni labores pro salute animarum, eximia patientia in magnis calamitatibus, eximium orationis studium, &c. Itaque virtus illa, quæ magnitudo animi dicitur, ad hæc inclinat.

⁶ *Quid magnanimitas.*

Quid verè magnum.

Nec obstat, quod omnis virtus, si perfecta sit, ad opera magna sui generis incitet; (magna enim virtus abstinentiæ, ad magna ieiunia; magna religio,

O o o religio,

religio, ad magna in Deum pietatis officia impellit) quia aliam rationem formalem, seu aliud motuum intrinsecum aliarum virtutes in suis obiectis spectant, aliud magnitudo animi. hæc enim inclinatur ad opera magna virtutum, non quia in illis elucet honestas peculiaris illius vel illius virtutis, v. g. bonum abstinentiæ, vel Religionis; sed quia magna sunt & ardua; id est, quia consentanea animo magno & generoso, magnis gratiæ præstidiis adiuto, magna rerum cælestium cognitione instructo, magnis præmiis illecto, magnis exemplis prouocato. qui enim hæc perpendit, facile videt, magna virtutum officia sibi congruere, & decorum esse non nisi magna cogitare, æstimare, affectare, moliri. Itaque esse *magnum* seu *arduum*

Quomodo hæc virtus inclinatur ad magna opera virtutum.

Ratio formalis obiectiua huius virtutis.

Quo modo alia virtutes inclinatur ad magna.

8 Distinguitur specie ab aliis.

9 Obiectio.

Respon. Quo modo versatur in magnis honoribus.

est ratio formalis obiectiua huius virtutis, ob quam ad illa inclinatur, & quam in illis efficere & veluti in sua materia imprimere conatur. Reliquæ verò virtutes, si perfectæ sint, seu in gradu heroico, inclinantur ad opera magna sui generis; non ratione magnitudinis, sed ratione peculiaris honestatis, quam habent ex sua materia, quæ honestas in magnis operibus est illustrior. Itaque magnitudo operum non se habet tamquam motuum principale seu formale illarum virtutum, sed vt circumstantia obiecti, ratione cuius honestas obiecti magis elucet; & vt circumstantia operis, in executione respondens circumstantiæ quæ est in causa. sicut enim magna virtus iustitiæ, fortitudinis, temperantiæ, magna opera sui generis.

Hinc patet, virtutem hanc, etsi ad opera illustriora aliarum virtutum inclinatur; tamen ab illis distinguitur specie, & esse virtutem specialem: habet enim distinctum obiectum formale, à quo suam speciem accipit: & illa opera solum se habent instar materiæ, cui suam formam inferat, quæ est, esse magnum & arduum.

Hanc doctrinam expressè tradit Caietan. q. 129. art. 1. & 4. & est D. Thomæ ibidem. sed clariùs in 3. caput lib. 4. Ethicorum, exponens illa verba Aristotelis, *Etiã viri magnanimi esse videatur quod in quaque virtute magnum est*; vbi dicit: *Per hoc magnitudo est specialis virtus distincta ab aliis, quia tendit ad rationem magni in cuiuslibet virtutis opere, v. g. fortitudo intendit fortiter agere; magnanimitas intendit magna operari in fortiter agendo, & sic de aliis. Idem docet q. 134. a. 1. ad 2. Eadem est mens Aristotelis in verbis allatis; & infra cum ait, *Videtur animi magnitudo quasi quoddam virtutum omnium ornamentum; nam & maiores eas amplioresequæ facit, & sine illis constare nullo modo potest.**

Dices, Aristoteles capite illo 3. & D. Thomas q. 129. art. 2. 3. & 4. docent magnanimitatem versari circa magnos honores, ideoque esse virtutem specialem: ergo non extendit se ad actus eximios aliarum virtutum.

Respondeo negando consequentiam: aliter enim versatur circa honores, aliter circa actus virtutum. Circa honores enim versatur, non quidem eos propter se expetendo; (hoc enim laudabile non esset) sed tamquam circa materiam remotam; moderando appetitum honorum, vt eis rectè vtamur, nec pluris, quàm par est æstimemus: sicut liberalitas versatur circa diuitias, & fortitudo circa pericula mortis. circa verò actus virtutum versatur tamquam circa obiectum materiale, seu

materiam propinquam, magnitudinem & excellentiam quamdam in illis appetendo, procurando & efficiendo. Sicut enim fortitudo moderatur timorem & audaciam in periculis, vt fortiter agat; & liberalitas amorem pecuniæ, vt ea rectè vti possit, & facile donare vbi ratio dicitur: ita magnitudo animi temperat appetitum magnorum honorum, vt opera magna sincero affectu desinet; ne vel si honor ablit, desistat; vel si adfit, eius affectu potissimum moueatur. qui enim magna præstare in aliquo virtutum genere student, potissimum infestantur appetitui honoris, qui illustria facta comitari solet, & vehementer affectum ad se trahit; itaque eget moderatione, quam efficit hæc virtus. eiusdem enim virtutis est bonum opus operari, & intrinseca eius impedimenta, quæ ratione materiæ proueniunt, tollere: tale autem impedimentum est honoris immodicus appetitus. neque solum in honoribus moderationem animi parit hæc virtus, sed etiam in contumelias & omni fortuna conditione, vt Aristoteles loco citato docet: *Maximè, inquit, in honoribus & fortuna aduersa. versatur vir magnanimus. verum tamen in diuitiis quoque & principatu, in omni denique secunda & aduersa fortuna quidquid acciderit, in eo se moderatum præbebit: neque in rebus secundis lætitia effertur, neque in aduersis morore contrahetur, nam ne in honorem quidem sic animatus est, qui tamen quàm maxima res est.*

Ex his perspicuum est Primò, Quodnam huius virtutis sit officium: principale enim munus eius, quod ipsa potissimum intendit, est opera magna, seu quæ magno honore sint digna efficere, non propter honorem huius mundi (non enim est vera virtus, quæ honorem humanum sibi propositum habet, vt docet D. Augustinus libro 5. de Ciuit. cap. 12. quia est res caduca, fragilis, fallax, bonis & malis communis) sed propter ipsorum operum excellentiam, ratione cuius honore sunt digna.

Secundum munus eius est, appetitum honorum moderari, ita vt eos neque multum appetat, neque plus quàm par est refugiat: si deferantur, iis non extolli, non exultare lætitia, sed moderatè se gere. vnde Aristoteles ait: *Magnis honoribus & us quis à viris bonis deseritur modico delectabitur, tamquam sibi accommodatis: qui autem à vulgo & ob res paruas tribuentur, prorsus contemnet.*

Tertium, In omni prospera & aduersa fortuna moderatè agere. cum enim nihil magni æstimet, nisi quod verè magnum est, fit vt omnia temporalia parui pendat, ac proinde non multum curet illorum secundos vel contrarios successus.

Quamuis autem magnanimus honorem huius mundi parui æstimet, neque propter illum operetur; maximi tamen facit honorem cælestem, vt apud Deum & Angelos magnus habeatur & sit. hic enim honor est pars nostræ felicitatis, & præmium virtutis; & inter bona nostra externa maximum. Itaque propter illum honestè operari potest, & ad ardua virtutum coniti: vnde 2. Corinth. 10. dicitur: *Qui gloriatur, in Domino gloriatur; non enim qui seipsum commendat, ille probatus est, sed quem Deus commendat.* & Ioannis 5. vers. 38. aperte indicatur, *gloriam, quæ à solo Deo est, esse querendam.*

Patet secundò, Hanc virtutem maximè reperiri in iis, qui spreis omnibus quæ in mundo sunt, Christi

Etiã in cæmelis & fortuna aduersa.

10 Officium magnanimi.

11 Quomodo honor possit magnanimus querere.

12 Quibus insit hæc virtus.

